

BügelHajema

Plek voor ideeën

Memo

Opdrachtgever: Gemeente Montferland

projectnummer: 151.00.01.20.00

Aan: Gemeente Montferland, Luuk Bosch
Van: Henk Veldhuis / Ulrik Yntema
BugelHajema adviseurs
Onderwerp: Reactie naar aanleiding van toetsingsadvies over het planMER buitengebied van commissie m.e.r.
Datum: 05-08-2011

De Commissie milieueffectrapportage (commissie m.e.r.) heeft haar toetsingsadvies uitgebracht over het planMER voor het bestemmingsplan Buitengebied Montferland en adviseert hierover het volgende:

De Commissie signaleert bij toetsing van het MER Buitengebied Montferland tekortkoming(en), die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. De Commissie adviseert op onderstaande punten een aanvulling op het MER op te stellen voordat het besluit wordt genomen:

- **Voornemen en Referentiesituatie**

Uit het MER komt onvoldoende naar voren welke ontwikkelingen als voornemen zijn beschouwd, en welke deel uitmaken van de referentiesituatie.

- **Natuur en stikstofdepositie**

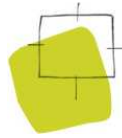
Het MER stelt dat op basis van de provinciale verordening geen passende beoordeling nodig is. Dit beleid is nog in ontwikkeling.

Het MER constateert dat blijkt dat bij invulling van de maximale ontwikkelruimte die het bestemmingsplan biedt negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden 'Gelderse Poort' en 'Uiterwaarden IJssel' niet zijn uit te sluiten. Wanneer significante effecten op een Natura 2000-gebied niet op voorhand zijn uit te sluiten, moet een Passende beoordeling gemaakt die in het MER moet worden opgenomen. De Commissie adviseert dit alsnog te doen.

- **Berekeningen en aannamen onvoldoende verifieerbaar**

Het MER Buitengebied maakt gebruik van conclusies en gegevens uit het MER LOG Azewijn en daarvoor uitgevoerde onderzoeken. Relevante uitgangspunten en gehanteerde aannames zijn onvoldoende duidelijk. Hierdoor zijn berekeningen en conclusie in het MER Buitengebied Montferland, vooral waar het gaat om de totale geur, fijnstof en stikstof belasting niet navolgbaar.

Het MER geeft een goede beschrijving van de huidige situatie. Met behulp van twee scenario's onderzoekt het MER de bandbreedte van milieueffecten, overwegend kwalitatief. Deze kwalitatieve benadering schetst een globaal beeld van de milieueffecten. De kwalitatieve benadering volstaat voor een globale vergelijking van de uitgewerkte alternatieven. Zo onderschrijft de Commissie de conclusie dat alternatief 'Multifunctioneel landschap' tot minder milieueffecten zal leiden dan alternatief 'Intensivering en schaalvergroting'. Voor een aantal milieuaspecten biedt een kwalitatieve benadering voldoende informatie om een goed beeld van de milieueffecten te schetsen. Echter, voor bepaalde milieuaspecten acht de Commissie een kwantitatieve benadering gewenst. Bijvoorbeeld waar het gaat om geurbelasting en mogelijk gevolgen voor natuurgebieden als gevolg van stikstofemissies biedt het MER onvoldoende informatie om conclusies te kunnen onderschrijven, dan wel te verifiëren.

Wij zijn echter van mening dat de voorliggende planMER in combinatie met de planMER LOG Aze-wijn voldoende milieu-informatie geeft voor het bevoegd gezag, in deze de gemeente Montfer-land, om een juiste afweging te maken. Het advies van de commissie m.e.r. is hierbij waardevol maar zal niet leiden tot een (gehele) aanpassing van het planMER. Navolgend zullen we kort aan-geven op welke wijze met het advies van de commissie wordt omgegaan.

Voornemen en referentiesituatie

In haar advies stelt de commissie m.e.r. dat het in het planMER gehanteerde “voornemen” en de “referentiesituatie” niet geheel overeenkomen met de door de commissie voorgeschreven invulling van deze termen.

Onder het voornemen valt:

- (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (her)bestemmingen die wel zijn vergund maar nog niet zijn gerealiseerd (en ook niet op korte termijn worden gerealiseerd);
- illegale situaties die worden gelegaliseerd.

Alle andere activiteiten die horen bij de referentiesituatie, dit zijn:

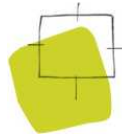
- de huidige feitelijke situatie;
- dat deel van de vergunde situatie dat op korte termijn (uiterlijk binnen planperiode) ingevuld zal gaan worden;
- autonome (beleids)ontwikkelingen waaronder het Besluit huisvesting

Vershil

In het planMER is in de referentiesituatie uitgegaan van de autonome ontwikkeling van de activi-teiten in het gebied. De autonome ontwikkeling is bepaald aan de hand van de mogelijkheden die het geldende bestemmingsplan reeds biedt, in combinatie met de vergunde milieuruimte van de aanwezige agrariërs.

Het verschil in de gekozen benadering uit het planMER en de door de commissie m.e.r. gewenste benadering zit in twee onderdelen:

1. de ruimte die zit tussen de werkelijke situatie en de vergunde situatie. Zo is bijvoorbeeld de (gemiddelde) bestaande situatie van niet alle agrarische bedrijven in overeenstemming met de mogelijkheden van de milieuvergunning. Bedrijven hebben soms minder dieren dan op basis van de vergunning is toegestaan. Daarnaast zijn er stoppende agrariërs waarbij de agrarische activiteiten zijn afgebouwd of zelfs beëindigd, waarvoor de milieuvergunning nog niet is aan-gepast of ingetrokken.
Hoewel er verschillen zullen zijn tussen werkelijk en vergund, zullen deze niet groot zijn aan-gezien de gemeente beschikt over actuele milieuvergunningen en worden ook regelmatig mili-euvergunningen ingetrokken.
2. In het planMER is voor de autonome ontwikkeling uitgegaan van de mogelijkheden van het gel-dende bestemmingsplan in combinatie met de regelgeving uit de ‘AMVB Huisvesting’. Het is

voor de commissie onvoldoende inzichtelijk hoe er is om gegaan met deze mogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan. In het planMER is er vanuit gegaan dat de omvang van het agrarische gebruik in het gebied in grote lijnen gelijk zal blijven. Een deel van de agrariërs zal nog gebruik maken van de ruimte die het bestemmingsplan binnen de geldende bouwvlakken biedt om te groeien. Een ander gedeelte zal stoppen met de agrarische bedrijfsvoering en gebruik maken van de mogelijkheden voor functieverandering. Per saldo is er in het planMER vanuit gegaan dat de omvang van de landbouw in het landelijk gebied ongeveer gelijk zal blijven.

Wij constateren dat de insteek van de commissie m.e.r. is dat (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund (of wel vergund, maar nog niet gerealiseerd) niet onder de referentiesituatie vallen, maar onder het voornemen. Dat betekent dat er in het planMER in de referentiesituatie dan ten onrechte uitgegaan zou zijn van enige groei van de agrarische bedrijven op grond van de vigerende bestemmingsplannen. Dat betekent dus dat de omvang van de agrarische bedrijven in de referentiesituatie in het planMER dus iets te hoog zou zijn ingeschat.

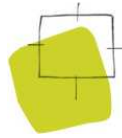
Beide verschillen in benadering leiden er toe dat bij de bepaling van de milieueffecten in de referentiesituatie (bestaande situatie + autonome ontwikkeling) er waarschijnlijk van meer dieren worden uitgegaan c.q. van meer agrarische ontwikkeling dan wanneer de definitie van de van de commissie was gehanteerd. In dat geval zou er in de autonome situatie sprake zijn van een afname van de agrarische activiteit in plaats van een stabiele situatie. Dit verschil kan er toe leiden dat bepaalde milieueffecten in de referentiesituatie van het planMER enigszins worden overschat.

Effect op scenario

In het planMER worden de milieueffecten van het plan beoordeeld aan de hand van twee scenario's

1. Scenario multifunctioneel landschap. Dit scenario gaat uit van een ontwikkeling waarbij nevenactiviteiten en functieverandering de boventoon voeren. Voor dit scenario wordt er van uitgegaan dat op ongeveer 80 bedrijven nevenfuncties worden gerealiseerd en op circa 80 (voormalige) agrarische bedrijven wijziging naar wonen plaatsvindt. Bij circa 35 agrarische bedrijven (10%) vindt een wijziging naar een werkfunctie plaats. Voor de overblijvende agrarische bedrijven wordt er van uitgegaan dat omschakeling naar intensieve veehouderij niet plaatsvindt en bestaande (intensieve) veehouderijbedrijven maximaal 10% groeien.
2. Scenario intensivering en schaalvergroting. Hierbij wordt er van uit gegaan dat circa 75 (25%) van de huidige grondgebonden bedrijven omschakelt naar intensieve veehouderij. Daarbij wordt aangenomen dat ongeveer tweederde van de bestaande intensieve bedrijven (75) en de naar intensief omschakelende (75) veehouderijbedrijven, maximale zal uitbreiden binnen het bouwvlak.

In scenario 1 wordt er vanuit gegaan circa de helft van de agrarische bedrijven zal overblijven. De overblijvende agrarische bedrijven zullen met 10%, ten opzichte van de referentiesituatie stijgen. Bij het bepalen van de effecten van dit scenario worden de effecten dan ook afgezet tegen de re-

ferentiesituatie. De overschatting van de referentiesituatie geeft in dit geval dan ook geen andere uitkomst bij de bepaling van de milieueffecten. De omvang van de agrarische sector wordt in de referentiesituatie iets te groot in geschat. Bij de vergelijking van de scenario's zal het effect van scenario 1 dan ook iets minder sterker zijn dan bepaald in het planMER. Bij geen van de thema's zal echter een positief effect ombuigen naar een negatief effect. Daarnaast zullen de als neutraal beoordeelde thema's niet wijzigen. De effecten op verkeer, luchtkwaliteit en geluid waren al als gering beoordeeld en zullen dan ook nog iets verder afnemen.

In scenario 2 wordt de groei van de agrarische bedrijven bepaald aan de hand van het maximaal te bebouwen oppervlak (het bouwvlak) met een maximum van 1 hectare. Aan de hand van dit oppervlak is bepaald hoeveel dieren er maximaal gehouden kunnen worden. In dit geval zal er wel een verschil optreden indien de referentiesituatie wordt overschat. Het effect van dit scenario (afgezet tegen de referentiesituatie) wordt dan ook onderschat.

Effect op effectbeoordeling

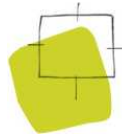
De onderschatting van de effecten als gevolg van scenario 2 doet zich met name voor als het gaat om de aspecten geur en natuur (met name ammoniakdepositie). Hierin wordt namelijk vooral uitgegaan van dieraantallen. Het effect van het scenario wordt hierin licht onderschat. Echter gezien de beoordeling van het effecten als negatief (-) zal conclusie dan niet wezenlijk veranderen. Het effect zal hooguit iets negatiever (-/--) zijn. Dit leidt echter niet tot andere maatregelen om het negatieve effect te mitigeren of te compenseren.

Voor de aspecten landschap en cultuurhistorie, verkeer, luchtkwaliteit, geluid, water en volksgezondheid zal het effect tussen de gekozen benadering en de benadering van de commissie m.e.r. nauwelijks afwijken. De effecten zijn in deze thema's van uiteenlopende aard en zijn slechts indirect aan de dieraantallen verbonden. Hierdoor heeft de mogelijk lichte overschatting van de referentiesituatie, niet of nauwelijks invloed op de effectbeoordeling op deze aspecten.

Conclusie

Hoewel er sprake is van enig verschil tussen de benadering van de commissie m.e.r. ten aanzien van de referentiesituatie en de benadering is het planMER leidt dit verschil echter niet tot een wezenlijke andere uitkomst van de beoordeelde milieueffecten.

Deze verschillen zijn zeker niet zodanig dat dit tot andere conclusies voor het bestemmingsplan zou moeten leiden. Het advies uit het planMER om uitbreiding van agrarisch bedrijven (danwel via schaalvergroting dan wel via omschakeling) niet bij recht toe te staan in het bestemmingsplan, blijft ook bij de benadering van de commissie bestaan.

Natuur en stikstofdepositie: passende beoordeling

Bij het opstellen van het planMER was de verwachting dat de provinciale verordening Stikstof en Natura 2000 in juni 2011 in werking zou treden. Dat blijkt niet het geval te zijn. De commissie m.e.r. constateert terecht dat er dan eigenlijk wel een passende beoordeling had moeten worden opgesteld. Mede op basis van de informatie uit het planMER en het onderzoek natuurwaarden is alsnog een passende beoordeling opgesteld, die als bijlage 1 bij deze notitie is opgenomen.

Berekening en aanneming onvoldoende verifieerbaar.

De commissie m.e.r. heeft het planMER beoordeeld zonder het planMER dat reeds voor het LOG Azewijn is opgesteld bij haar oordeel te betrekken. Het rapport 'planMER LOG Azewijn' is echter wel als separate bijlage bij het planMER Buitengebied aan de commissie toegezonden. Het is jammer dat de commissie m.e.r. dit rapport bij beoordeling niet alsnog heeft betrokken, zodat de beoordeling van het planMER Buitengebied Montferland in samenhang met het planMER LOG Azewijn kon plaatsvinden.

De insteek van het planMER Buitengebied Montferland is altijd geweest dat het in samenhang met het planMER LOG Azewijn gelezen dient te worden. In dit planMER is dan ook terug te vinden welke uitgangspunten en gehanteerde aannames er gedaan zijn. Voor de gemeente Montferland, als het bevoegd gezag, biedt de combinatie van beide planMER's naar onze mening dan ook voldoende informatie om een juiste beoordeling van de milieueffecten van het Bestemmingsplan Buitengebied Montferland te kunnen maken.

Conclusie

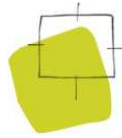
Indien het planMER Buitengebied en het planMER voor het LOG Azewijn in samenhang worden bekeken dan zijn daarmee de uitgangspunten en aannames voldoende verifieerbaar en navolgbaar.

Kwantitatieve benadering voor stikstof en geur

De commissie m.e.r. heeft aangegeven dat zij een kwantitatieve benadering gewenst acht, met name waar het gaat om effecten op het gebied van geurhinder en ammoniak.

We zijn het met de commissie eens dat het uitvoeren van berekeningen op het gebied van geur en ammoniak tot aanvullende en meer precieze milieu-informatie zou kunnen leiden. Hierbij is echter de afweging gemaakt of het uitvoeren van dergelijke berekeningen naar verwachting zal leiden tot essentiële aanvullende milieu-informatie, die tot andere conclusies ten aanzien van milieueffecten zal leiden en met name ook of dit mogelijk zou kunnen leiden tot een aangepaste juridische regeling in het bestemmingsplan. Het resultaat van deze afweging is geweest dat het uitvoeren berekeningen niet zal leiden tot andere conclusies in het planMER en daarom onvoldoende meerwaarde heeft.

Ook nu al blijkt uit het planMER dat uitbreiding van agrarische bedrijven en omschakeling naar intensieve veehouderij kan leiden tot milieueffecten op het gebied van geur, luchtkwaliteit en natuur/ammoniak. Juist daarom is het overschrijden van bouwvlakken, het vergroten van agrarische bouwvlakken en de omschakeling van een grondgebonden agrarisch bedrijf naar een intensie-

veehouderij alleen onder nadere voorwaarden in de regels opgenomen (door middel van een omgevingsvergunning voor afwijken of een wijzigingsbevoegdheid). Die nadere voorwaarden hebben onder andere betrekking op de milieueffecten. Omschakeling is in het bestemmingsplan aan strikte regels gebonden, hetgeen per saldo moet leiden tot een vermindering van de ammoniakdepositie, stikstofemissie en geuroverlast.

Daarnaast voorziet het Reconstructieplan Achterhoek Liemers al in een nadere zonerings, waardoor een bufferzone rondom bestaande natuurgebieden is aangebracht in de vorm van extensiveringsgebieden ter beperking van de ammoniakdepositie in de natuurgebieden. De regeling voor deze extensiveringsgebieden is overgenomen in de regels van het bestemmingsplan. Hierdoor zijn geen grote agrarische ontwikkelingen mogelijk dicht in de buurt van bestaande natuurgebieden.

Met betrekking tot geurhinder kan aanvullend worden opgemerkt dat de Wet geurhinder en veehouderijen voorziet in voldoende toets of uitbreiding van veehouderijen of omschakeling naar intensieve veehouderij niet leidt tot grote gevolgen op het gebied van geurhinder.

Met betrekking tot ammoniak kan ook nog worden verwezen naar het onderzoek naar de stikstofdepositie op nabije natuurgebieden¹ (zie ook bijlage 2), dat in het kader van de ontwikkeling van het landbouwontwikkelingsgebied Azewijn (onder andere) in de gemeente Montferland door Alterra is uitgevoerd. Uit dit onderzoek blijkt dat als gevolg van de autonome ontwikkeling de gebiedseigen bijdrage (= stal- en opslagemissies van de blijvers in gemeente Montferland en Oude IJsselstreek) zal dalen met circa 43 mol N/ha/jr, gemiddeld voor alle natuurgebieden binnen een straal van 10 km rond LOG Azewijn.

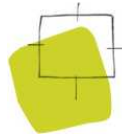
Ook als rekening wordt gehouden met nieuwvestiging in het landbouwontwikkelingsgebied van 5 à 15 bedrijven zal er, in combinatie met de autonome ontwikkeling, sprake blijven van een afname van de gebiedseigen depositie, omdat de reductie van de autonome ontwikkeling groter is dan de toename van de nieuwvestiging.

Dit onderzoek is natuurlijk specifiek voor het landbouwontwikkelingsgebied Azewijn gedaan, maar er is geen aanleiding is om te veronderstellen dat er voor het hele buitengebied andere conclusies getrokken moeten worden.

Bovendien geldt dat de verwachting is, dat er veel bedrijven zullen stoppen met de agrarische bedrijfsvoering, evenals gebeurd is in de afgelopen jaren. De milieueffecten voor zowel geurhinder als ammoniak zullen hierdoor beperkt zijn.

Geconcludeerd is derhalve dat het uitvoeren van berekeningen op het gebied geurhinder en ammoniak niet leidt tot essentiële aanvullende milieu-informatie en dus onvoldoende meerwaarde zal hebben, zeker afgezet tegen de kosten die dergelijke berekeningen met zich meebrengen.

¹ Bijdrage landbouw in en rondom landbouwontwikkelingsgebied Azewijnsebroek aan de stikstofdepositie op en nabij natuurgebieden, Alterra, juni 2009.

Bijlage 1: Aanvulling Passende beoordeling

1 Inleiding

1.1 Wettelijke regeling

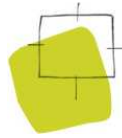
Een passende beoordeling is aan de orde indien één of meerdere activiteiten die in een plan worden voorzien, significante gevolgen kunnen hebben op een Natura 2000-gebied. Binnen de gemeente Montferland zijn geen beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 aanwezig. Het meest nabij gelegen beschermde gebied betreft het Beschermde Natuurmonument De Zumpe, welke gelegen is op een afstand van ongeveer anderhalve kilometer vanaf de grens van het plangebied. Op iets meer de 2 km afstand vanaf de grens van het plangebied liggen de Natura 2000-gebieden Gelderse Poort en Uiterwaarden IJssel. Het Natura 2000-gebied Veluwe ligt op ongeveer 6,5 km afstand. Overige beschermde gebieden liggen op een nog grotere afstand.

Gezien de afstanden van de beschermde gebieden tot het bestemmingsplangebied, zullen alleen het Beschermde Natuurmonument De Zumpe en de Natura 2000-gebieden Gelderse Poort en Uiterwaarden IJssel en Natura 2000-gebied Veluwe worden behandeld. Voor gebieden die op nog grotere afstand zijn gelegen worden geen negatieve effecten verwacht.

De gebiedsbescherming en de passende beoordeling zijn geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. In de Natuurbeschermingswet is een apart artikel opgenomen over plannen waarvoor een passende beoordeling nodig is. Dit betreft artikel 19j van de Natuurbeschermingswet. Artikel 7.2a, lid 1 en artikel 7.11c van de Wet milieubeheer geven de passende beoordeling een plek in het M.E.R.-rapport en de advisering daarover. Daarbij is geen aparte procedure noodzakelijk.

Natuurbeschermingswet, 1998, Artikel 19j

1. Een bestuursorgaan houdt bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat, gelet op de instandhoudingsdoelstelling voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, ongeacht de beperkingen die terzake in het wettelijk voorschrift waarop het berust, zijn gesteld, rekening houdend met:
 - a. de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied, en
 - b. het op grond van artikel 19a of artikel 19b voor dat gebied vastgestelde beheerplan.
2. Voor plannen als bedoeld in het eerste lid, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, maakt het bestuursorgaan, alvorens het plan vast te stellen, een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied.
3. In de gevallen, bedoeld in het tweede lid, wordt het besluit, bedoeld in het eerste lid, alleen genomen indien is voldaan aan de voorwaarden, genoemd in de artikelen 19g en 19h.
4. De passende beoordeling van deze plannen maakt deel uit van de ter zake van die plannen voorgeschreven milieueffectrapportage.

5. De verplichting tot het maken van een passende beoordeling bij de voorbereiding van een plan als bedoeld in het tweede lid, geldt niet in gevallen waarin het plan een herhaling of voortzetting is van een plan of project ten aanzien waarvan reeds eerder een passende beoordeling is gemaakt, voor zover de passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren omtrent de significante gevolgen van dat plan.
6. Het eerste tot en met derde lid en het vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op projectbesluiten als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet ruimtelijke ordening.

In de passende beoordeling worden de volgende vragen beantwoord:

1. Kunnen de ontwikkelingen die het voorgenomen bestemmingsplan mogelijk maakt - gelet op de instandhoudingsdoelstelling voor de Natura 2000-gebieden in het plangebied en de directe omgeving de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in die gebieden verslechteren of een significant verstorend effect hebben op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen?
2. Indien dergelijke effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten:
Is het mogelijk de invulling van het bestemmingsplan zodanig te kiezen dat significant negatieve gevolgen voorkomen kunnen worden?

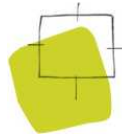
De voorliggende passende beoordeling is mede gebaseerd op de beschikbare informatie over de Natura 2000-gebieden en een rapportage van Alterra over de huidige en te verwachten ammoniakdepositie in en buiten de gemeente Montferland (zie bijlage 2).

2 Negatieve effecten

2.1 Landbouw

Ten aanzien van de te onderzoeken effecten is van belang dat alle Natura 2000-gebieden buiten de gemeente Montferland liggen. Er is dus uitsluitend sprake van externe effecten. Dat beperkt de te onderzoeken effecten in ruime mate: Immers directe effecten bijvoorbeeld ten gevolge van verstoring ten gevolge van licht, geluid en recreatiedruk treden niet op.

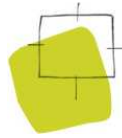
In hoofdstuk 5 van het planMER Bestemmingsplan Buitengebied Montferland zijn de alternatieven uitvoerig beschreven. De alternatieven 0-alternatief (autonome ontwikkeling), multifunctioneel landschap en intensivering en schaalvergroting zullen in deze passende beoordeling worden onderzocht. Dit laatste alternatief biedt ruime ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw met mogelijk negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden ten gevolge van ammoniakdepositie. De meeste Natura 2000-gebieden zijn in meer of mindere mate gevoelig voor verzuring, vermistening en verdroging. Aan zure en vermestende depositie (hoofdzakelijk ammoniak) wordt in deze Passende Beoordeling ruim aandacht gegeven. Verdrogingseffecten treden niet op: ontwikkelingen zoals in de alternatieven beschreven hebben geen invloed op omliggende waterpeilen.

2.2 Multifunctioneel landschap

Het alternatief Multifunctioneel landschap biedt onder meer ruimte voor kleinschalige dag- en verblijfsrecreatieve ontwikkelingen. Het alternatief Multifunctioneel landschap biedt tevens op zeer kleine schaal mogelijkheden voor de ontwikkeling van agrarisch gerelateerde bedrijvigheid in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Het gaat hier om bedrijvigheid in de lichte milieucategorieën. Per saldo zullen deze geen significante toename van de verkeersdrukten veroorzaken. Deze bedrijven zullen ook geen emissies en verstoring (bijvoorbeeld door geluid) veroorzaken, met mogelijk negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden in de omgeving. Van de beoogde ontwikkelingen worden geen negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden verwacht. De Natura 2000-gebieden liggen op voldoende afstand. Daarom wordt dit in de passende beoordeling niet verder meegenomen. Gezien de aard van de mogelijke kleinschalige ontwikkelingen in het alternatief Multifunctioneel landschap geldt ook hiervoor dat ook in cumulatieve zin geen significant negatieve effecten op het Natura 2000-gebied worden verwacht. Negatieve effecten van agrarische bedrijvigheid worden bij functieverandering opgeheven.

Vrijkomende agrarische bebouwing zal ook een woonbestemming kunnen krijgen. Ook hier gaat het om marginale veranderingen op afstand van de Natura 2000-gebieden. Daarbij komt, dat de mogelijk negatieve effecten van het agrarische bedrijf zullen verdwijnen. In de passende beoordeling zal hier niet verder op in worden gegaan. Het voorgenomen bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor ontwikkelingen op het gebied van infrastructuur.

3 Beschrijving Natura 2000-gebieden

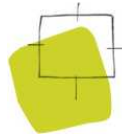
In deze paragraaf worden de relevante Natura 2000-gebieden kort besproken.

3.1 De Zumpe

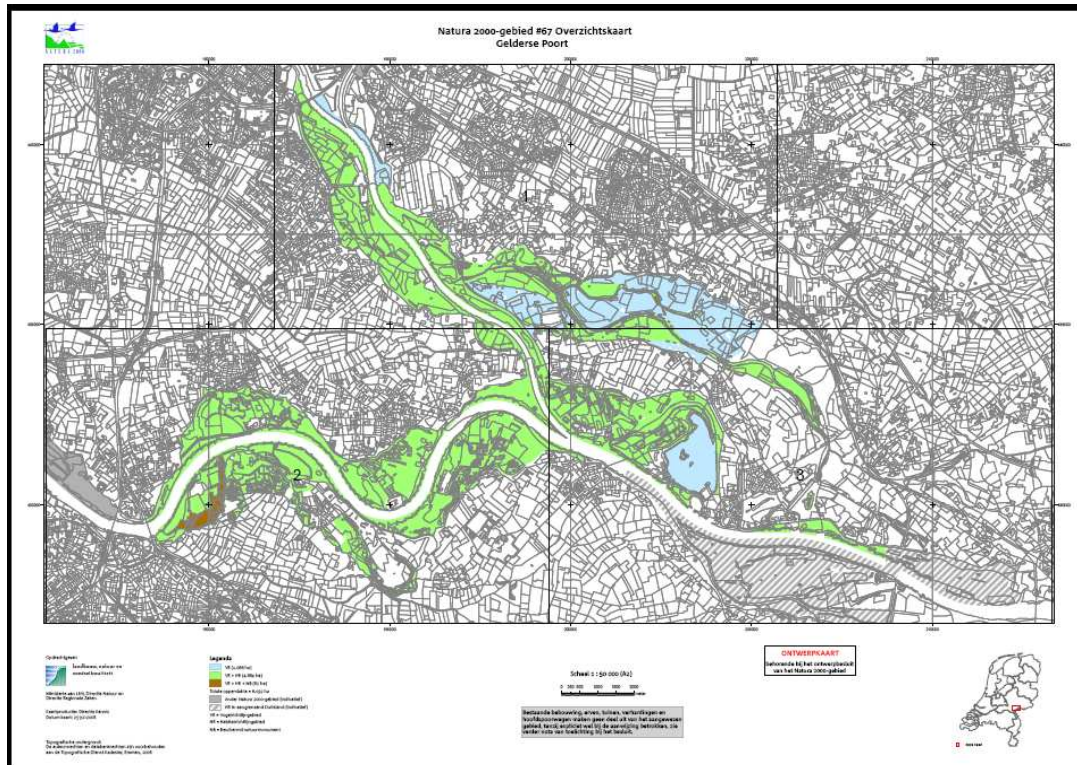

Het Beschermde Natuurmonument De Zumpe heeft een oppervlakte van 24 ha en ligt op ruim 1,5 km afstand vanaf de grens van de gemeente Montferland.

Het gebied bestaat uit loofbos, grasland, open water (sloten en plassen) en moerasvegetaties. Hydrologisch gezien is het gebied onderdeel van een groter gebied, waarin dieper, uit het oosten van de Achterhoek afkomstig kwelwater en ondieper kwelwater uit de directe omgeving aan de oppervlakte treden. De kwalitatieve samenstelling van het kwelwater, alsmede de hoogte van de grondwaterstand en de verscheidenheid in bodemtypen vormen belangrijke abiotische kenmerken en vormen de voorwaarden voor het voorkomen van zeldzame, waardevolle levensgemeenschappen. In het gebied zijn zeldzame plantengemeenschappen aanwezig met daartoe behorende eveneens zeldzame hogere en lagere plantensoorten. Het gebied fungeert als leefgebied van zeldzame insectensoorten (libellen, dag- en nachtvlinders) en als broedgebied van zeldzame en minder algemene vogelsoorten. Door de afwisseling in vegetatietypen en door kleinschaligheid is het gebied vanuit het oogpunt van natuurschoon van grote betekenis. Naast bovenstaande waarden zijn de geohydrologische structuur, de geomorfologische opbouw, de opbouw van het bodemprofiel en de voor fauna noodzakelijke rust belangrijke wezenlijke kenmerken. Voor dit gebied is ten aanzien van ammoniak geen kritische depositiewaarde vastgesteld. Het gebied heeft geen Europese Natura 2000 status. Negatieve effecten dienen in de afweging wel te worden betrokken doch behoeven niet op significantie te worden getoetst. Gezien de voorkomende vegetaties kan het gebied als matig verzuringsgevoelig worden aangemerkt.

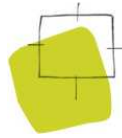

3.2 Gelderse Poort

Het Natura 2000-gebied Gelderse Poort heeft een oppervlakte van 6.105 ha en ligt op ruim 2 km afstand vanaf de grens van de gemeente Montferland. Het Natura 2000-gebied omvat Vogelrichtlijngebied Gelderse Poort, Habitatrichtlijngebied Gelderse Poort en de Beschermde Natuurmonumenten De Oude Waal en Weide Oude Rijnstrangen. Vanwege de aanwezigheid van het habitattypen stroomdalgraslanden is het Natura 2000-gebied zeer gevoelig voor verzuring. De kritische depositiewaarde van stikstof is gesteld op 1250 mol stikstof per ha per jaar.

De Gelderse Poort betreft een rivierenlandschap. Het ligt ingeklemd tussen de stuwwallen van Nijmegen en Montferland en omvat de stroomgebieden van de Rijn, van de Waal, alsmede van de Oude Rijn. Het laatste stroomgebied wordt vooral gekenmerkt door verlandende stroombeddingen en oude meanders, omgeven door graslanden, akkers en wilgenbos. Het buitendijkse gebied van Rijn en Waal is sterk vergraven voor klei- en zandwinning en bestaat grotendeels uit open water, moerassen, ruigten, wilgenbos en diverse typen grasland, waaronder stroomdalgrasland op hooggelegen stroomruggen, oeverwallen en dijken. Het binnendijkse polderlandschap bestaat voornamelijk uit graslanden, akkers, kleine waterlopen, rietlanden en moerasbos; ook hier bevinden zich enkele oude rivierlopen en tichtel terreinen. Van oorsprong een zeer belangrijk broedgebied voor moerasvogels (roerdomp, blauwborst en grote karekiet) en vogels van natte uiterwaard-graslanden (porseleinhoen en kwartelkoning). De betekenis is het afgelopen decennium sterk teruggelopen tengevolge van verdroging in combinatie met vegetatiesuccessie. Ook van grote betekenis als broedgebied voor broedvogels van waterrijke gebieden, al dan niet met opgaand bos (aalscholver,

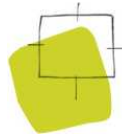

dodaars, zwarte stern, ijsvogel). Belangrijk rust- en foerageergebied voor aalscholver, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, slobend, nonnetje, meerkoet en kievit. Daarnaast van enig belang voor fuut, kleine zwaan, rietgans, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, tafeleend, visarend, slechtvalk, grutto en wulp.

In de onderstaande synopsis tabel worden de doelstellingen uit het ontwerp- aanwijzingsbesluit, voorzover deze betrekking hebben op de habitattypen samengevat.

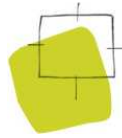
Synopsis tabel Gelderse Poort

Code	Habitatnaam	Opper- vlakte	Kwaliteit	Hydro- logische potentie	Huidige relatieve bijdrage	Potentiële relatieve bijdrage
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	↑	●●●	+	+
H3270	Slikkige rivieroever	↑	=	●●●	++	++
H6120	Stroomdalgraslanden	↑	↑	●●●●	++	++
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=	●●●	+	+
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	=	=	N/B	+	+
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	↑	↑	●●●	+	+
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	↑	=	N/B	++	++
H91F0	Droge hardhoutoibossen	↑	↑	N/B	+	+

Verklaring Synopsis tabel.

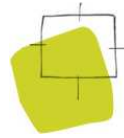
Oppervlakte	
=	Behoud oppervlak
↑	Uitbreiding oppervlak
= (↓)	Behoud, enige afname oppervlak is 'ten gunste van' toegestaan
↑ (↓)	Uitbreiding oppervlak is op bepaalde plaatsen gewenst en afname oppervlak is op bepaalde plekken 'ten gunste van' toegestaan
Kwaliteit	
=	Behoud kwaliteit
↑	Verbetering kwaliteit
Hydrologische potentie	
•	Klein: uitbreiding oppervlak of verbetering kwaliteit is nauwelijks mogelijk
••	Matig: enige uitbreiding oppervlak of zwak herstel kwaliteit is mogelijk
•••	Groot: uitbreiding oppervlak of herstel kwaliteit is goed mogelijk
••••	Zeer groot: sterke uitbreiding oppervlak is goed mogelijk en plaatselijk verbetering kwaliteit goed mogelijk
N/B	Onbekend
Huidige/ Potentiële relatieve bijdrage	
++	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels goede kwaliteit en/of bijzondere kwaliteit en/of geografische ligging in combinatie met goede kwaliteit
+	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels matige kwaliteit of grote oppervlakte (2-15%) of geringe oppervlakte (< 2%) met grotendeels goede kwaliteit
-	Geringe oppervlakte (< 2%) en grotendeels matige kwaliteit
--	Relictpopulaties van soorten van het habitatype nog aanwezig

De uiterwaarden IJssel omvatten het merendeel van de buitendijkse delen van het rivierengebieden van de IJssel. Een aantal vrijwel onvergraven en reliëfrijke uiterwaarden, vormt hier een kleinschalig oud cultuurlandschap met daarin stroomdalgraslanden, Kievitsbloemhooilanden en glanshaverhooilanden. Andere reliëfrijke delen en gebieden die aansluiten op de zandgronden zijn van belang vanwege hardhoutooibos. De IJsselmonding is van belang voor rivierfonteinkruid. De uiterwaarden IJssel is een belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning) en drijvende waterplantenvegetaties (zwarte stern). En is daarnaast van enig belang voor soorten van bosrijke watergebieden met voldoende vis (aalscholver, ijsvogel). Ook is het gebied belangrijk als rust- en foerageergebied voor aalscholver, kleine zwaan, wilde zwaan, kolgans, smient, slobbeend, tafeleend, nonnetje, grote zaagbek, meerkoet, kievit, grutto en reuzenster en van belang voor fuut, kleine zilverreiger, lepelaar, grauwe gans, krakeend, winter-taling, wilde eend, pijlstaart, kuifeend, visarend, slechtvalk, scholekster en tureluur.

Synopsis tabel Uiterwaarden IJssel (voor verklaring zie 3.2)

Code	Habitatnaam	Oppervlakte	Kwaliteit	Hydrologische potentie	Huidige relatieve bijdrage	Potentiële relatieve bijdrage
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	↑	↑	●●●	+	+
H3150 (VR)	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	↑	↑	●●●	-	+
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	↑	=	●●●	+	++
H3270	Slikkige rivieroever	↑	=	●●●●	-	++
H3270	Slikkige rivieroever	↑	↑	●●●●	+	++
H6120	Stroomdalgraslanden	↑	↑	●●●●	++	++
H6120	Stroomdalgraslanden	↑	↑	●●●	+	+
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=	●●●	+	+
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	=	=	●●	+	+
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	↑	↑	N/B	+	+
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	↑	↑	●●●●	++	++
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	↑	↑	●●●●	+	+
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	↑	=	N/B	+	+
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	↑	↑	N/B	+	+
H91E0B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	↑	↑	N/B	+	+
H91F0	Droge hardhoutooibossen	↑	↑	N/B	++	++
H91F0	Droge hardhoutooibossen	↑	↑	N/B	++	++

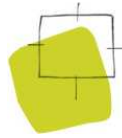
3.4 Veluwe

In Europees opzicht vormen de zandverstuivingen een van de belangrijkste natuurwaarden op de Veluwe. In de zomer kan de temperatuur op het zand hoog oplopen. Voedsel en water zijn uiterst schaars. Deze extreme condities vormen het leefgebied van een groot aantal korstmossen, in het bijzonder van het geslacht *Cladonia*. De Veluwe bestaat verder overwegend uit droge bossen, droge en natte heide en vennen. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Plaatselijk komen in de heiden natte (o.a. Leemputten bij Staverden) of droge (o.a. Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbosstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen (Mosterveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (spreng)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen.

Heide grenzend aan bos of heide met bosschages of verspreide struiken biedt onderdak aan soorten als Roodborsttapuit, Boompieper, Nachtzwaluw, Geelgors, en Draaihals. De eerste drie vertonen een (sterk) stijgende trend op de Veluwe. Van de Nachtzwaluw broedt een steeds groter deel op heidevelden in plaats van in dennenbos. De Geelgors neemt op de Veluwe enigszins af, maar komt nog steeds veel voor. De Draaihals was lange tijd een soort van het kleinschalige cultuurlandschap maar is daar al lange tijd verdwenen.

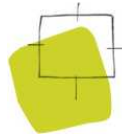
Van de vele door regenwater gevoede vennen op de Veluwe behoren de meeste tot het habitattypetype Zure vennen waarin Waterveenmos (*Sphagnum cuspidatum*) en Geoord veenmos (*Sphagnum denticulatum*) domineren. Alleen langs vennen die vrijwel nooit droogvallen, kan hoogveenontwik-

keling plaatsvinden, met Hoogveenveenmos (*Sphagnum magellanicum*) en Wrattig veenmos (*Sphagnum papillosum*). Deze vennen zijn zeer gevoelig voor ammoniakdepositie. De kritische depositiewaarde bedraagt 400 mol N/ha /jaar. In de hoogveenvennen vinden we diverse bijzondere veen- en levermossen, zeldzame vaatplanten als Beenbreek en een rijkdom aan libellen, vlinders (o.a. Gentiaanblauwtje, *Maculinea alcon*), amfibieën (o.a. Poelkikker) en reptielen (o.a. Gladde slang en Adder). Deze soorten voelen zich merendeels ook in de aangrenzende natte heide thuis en ook hier geldt dat een aantal van deze soorten op de Veluwe haar grootste populatie in ons land heeft.

Synopsistabel Veluwe

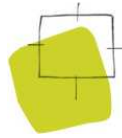
Code	Habitatnaam	Opper- vlakte	Kwaliteit	Hydro- logische potentie	Huidige relatieve bijdrage	Potentiële relatieve bijdrage
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	↑	↑	N/B	++	++
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	=	=	N/B	+	+
H2330	Zandverstuivingen	↑	↑	N/B	++	++
H3130	Zwakgebufferde vennen	=	=	•••	+	+
H3160	Zure vennen	=	↑	•••••	++	++
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	↑	↑	•••	+	++
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	↑	↑	•••••	++	++
H4030	Droge heiden	↑	↑	N/B	++	++
H5130	Jeneverbesstruwelen	=	↑	N/B	++	++
H6230	Heischrale graslanden	↑	↑	N/B	++	++
H6410	Blauwgraslanden	↑	↑	•••••	+	+
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	↑	↑	•••	++	++
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	↑	↑	•••	+	+
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	↑	=	N/B	+	++
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	↑	=	•••	+	+
H9190	Oude eikenbossen	↑	↑	N/B	++	++
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	↑	↑	•••••	+	+

3.5 Grensoverschrijdend

Daarnaast liggen over de grens in Duitsland nog enkele Natura 2000-gebieden. Op een afstand van ruim 1 km ligt het Natura 2000-gebied 'Brutbaeume' des Heldbock (Grosser Eichenbock) in Emmerich (Habitatrichtlijngebied) en op een afstand van ruim 1,5 km liggen de Natura 2000-gebieden VSG Unterer Niederrhein (Vogelrichtlijngebied) en NSG Hetter-Millinger Bruch, mit Erweiterung (Habitatrichtlijngebied). Deze gebieden overlappen elkaar ook deels.

Het Natura 2000-gebied 'Brutbaeume' des Heldbock in Emmerich betreft (letterlijk vertaald) een broedboom van de zeldzame heldenboktor. Het gebied omvat twee oude eikenbomen, waarvan één reeds is afgestorven. Het Natura 2000-gebied VSG Unterer Niederrhein is een belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen. Daarnaast vormt het een belangrijk broedgebied voor weide-, moeras- en watervogels. Het Natura 2000-gebied NSG Hetter-Millinger Bruch, mit Erweiterung is een belangrijk gebied vanwege de hooilanden en onderwater vegetaties. Het gebied is verder van groot belang als rustgebied van trekvogels zoals ganzen en als broedgebied voor weidevogels. Door de relatief afgelegen ligging tussen de grens met Nederland en de A3 snelweg is het een van de minst door menselijke verstoring beïnvloede gebieden van zijn soort in Noord-Rijnland-Westfalen. Het gebied is matig gevoelig voor verzuring: kritische depositiewaarde is 1400 mol N/ha/jr.

4 Effecten

4.1 Problematiek ammoniak

De hoeveelheid depositie die een ecosysteem nog kan verdragen zonder schade te ondervinden, wordt de kritische depositiewaarde of kritische belasting genoemd. Bij alle in beschouwing genomen Natura 2000-gebieden overschrijdt de huidige belasting met ammoniak in ruime mate de kritische depositiewaarde, zowel voor het habitatype dat het gevoeligst is voor de invloed van ammoniak, als voor diverse (iets) minder gevoelige habitatypes. De te hoge stikstofdepositie, ook wel vermestende depositie genoemd, kan leiden tot verslechtering van de biodiversiteit van deze ecosystemen. Overmatige depositie van stikstof leidt tot verstoring van de voedingstoffenbalans in de bodem en verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater, wat kan leiden tot de achteruitgang of zelfs het verdwijnen van karakteristieke soorten in bossen en natuurterreinen.

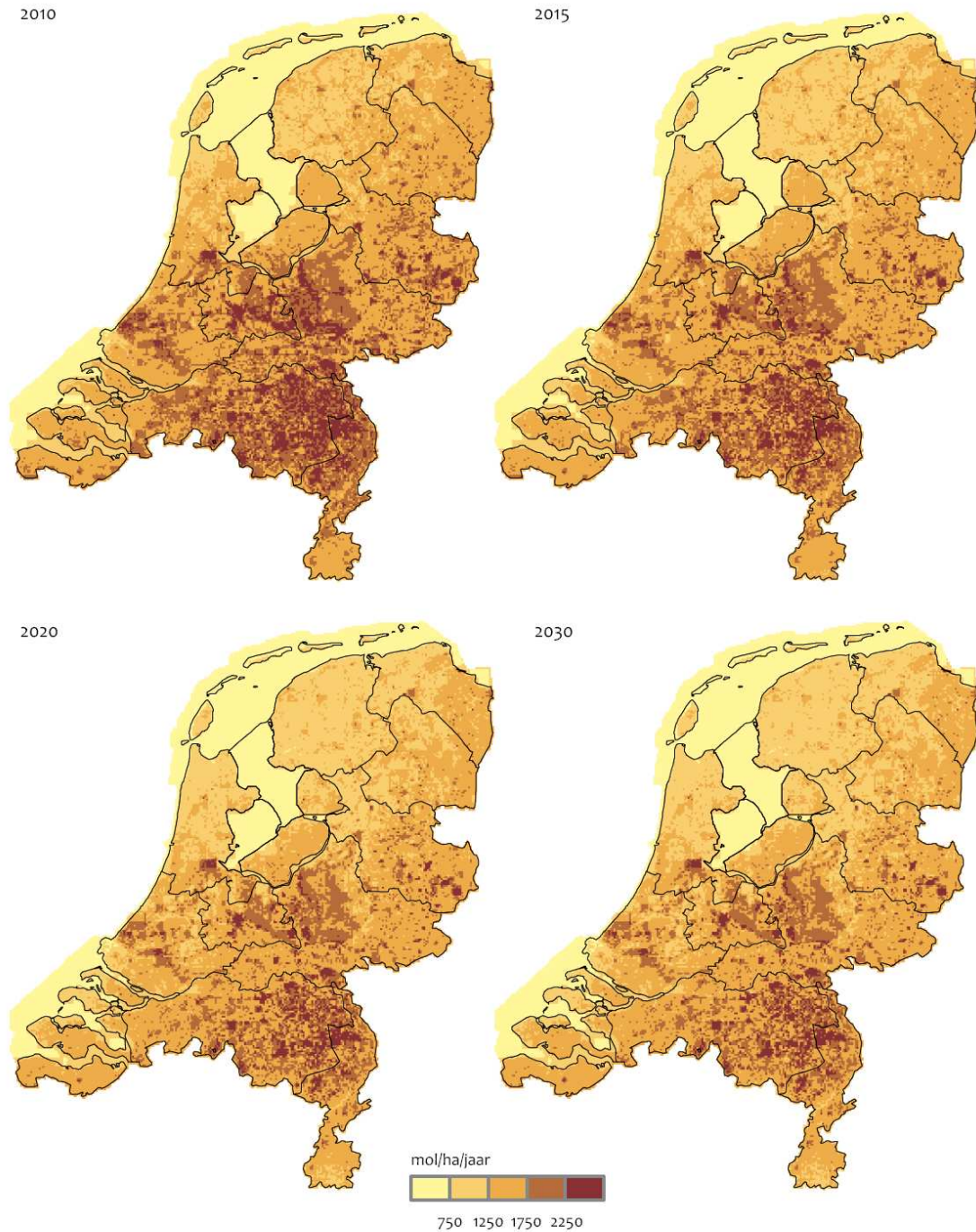
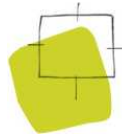
Voor de Natura 2000-gebieden in en nabij Montferland hebben Van Dobben en Hinsberg (2008) de kritische depositie waarden (KDW) opgesteld, die zijn vermeld in onderstaande tabel.

Kritische Depositie Waarden van de meest gevoelige habitatypes in de Natura 2000-gebieden.

Naam	KDW molN/ha/jr	naam habitatype
De Zumpe	Geen KDW	
Gelderse Poort	1250	Stroomdalgrasland
Uiterwaarden IJssel	1250	Stroomdalgrasland
Veluwe	400	Actief hoogveen
NSG Hetter-Millinger Bruch, mit Erweiterung	1400	Glanshaver Vossenstaart

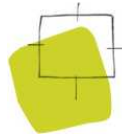
Op basis van het alternatief intensivering en schaalvergroting in het PlanMER is een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie uit de veehouderij bedrijven mogelijk is. Dit komt slechts voor een beperkt deel door uitbreidingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderij bedrijven. De grootste stijging ontstaat wanneer grondgebonden landbouwbedrijven zich omvormen tot intensieve veehouderij (ondanks de verplichting dat deze omvorming geheel met AMvB stallen moet gebeuren). Deze emissie toename als gevolg van bedrijfsontwikkeling kan bij de intensieve veehouderij bedrijven gedeeltelijk worden gecompenseerd door ook de huidige stallen te laten voldoen aan de strengste emissie-arme technieken. Verder blijkt tevens dat het op grote schaal uitbreiden van de melkveehouderij een aanzienlijke toename van de depositie veroorzaakt.

De huidige stikstofdepositie op de natuurgebieden in en om Montferland ligt momenteel nog steeds aanzienlijk boven de kritische depositiewaarden van de meest gevoelige habitatypes in de betreffende natuurgebieden (Natura 2000). Het grootste deel hiervan is overigens afkomstig uit emissie vanuit andere gemeenten. De huidige achtergronddepositie in Montferland bedraagt gemiddeld rond de 2000 mol stikstof/ha /jaar (RIVM, 2010), zie onderstaande figuur.

Figuur 4.1

Bron: Grootschalige stikstofdepositie in Nederland. Herkomst en ontwikkeling in de tijd
© Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Den Haag/Bilthoven, 2010.

4.2 Autonome ontwikkeling

Op basis van de berekeningen van Alterra ² (zie ook bijlage 2), naar de ammoniakemissie en -depositie in en rondom de Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten kan worden geconcludeerd dat als gevolg van de autonome ontwikkeling de emissie zal dalen. Deze daling betreft ca 43 mol/ha/jr in het gebied binnen een straal van 10 km rond LOG Azewijn. In deze autonome ontwikkeling is aangenomen dat een deel van de bedrijven stopt, en een deel van de bedrijven groeit. Tevens zullen de regels met betrekking tot de AMvB Huisvesting en IPPC volledig zijn geïmplementeerd. De stallen in de gemeente zullen dus voldoen aan emissie-arme eisen.

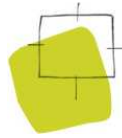
In de toekomst zullen alle bedrijven moeten gaan voldoen aan het eind 2005 vastgestelde 'Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij' (kortweg 'AMvB huisvesting'). Het besluit stelt veehouders verplicht om emissiearme stallen te bouwen en bevat zogeheten maximale emissiewaarden. De verwachting is dat als gevolg van verscherpte wetgeving de ammoniakemissie gaat dalen, waardoor ook de belasting op natuurterreinen afneemt. Anderzijds kan ook op kleine schaal uitbreiding van de melkveehouderij plaatsvinden, waardoor de emissie weer wat toeneemt. Ook het Planbureau voor de leefomgeving voorziet een landelijke daling: In de gemeente Montferland zal de achtergronddepositie tot 2030 dalen van ca 2.000 naar ca 1.500 Mol/N/ha/jr (zie figuur 4.1).

4.3 Multifunctioneel landschap

In het multifunctionele landschap zullen de agrarische functies in het plangebied afnemen. Agrarische bouwpercelen zullen gedeeltelijk worden omgezet ten behoeve van woonfunctie, bedrijfsfuncties of dag- en of verblijfsrecreatie. Daarnaast zullen gronden die de agrarische functie hebben verloren worden omgezet naar natuur.

Door de gedeeltelijke afname van de agrarische functies in het gebied zullen de (voormalige) agrarische percelen worden benut voor andere functies. Als gevolg van de afname van de agrarische bedrijfsactiviteiten zal de ammoniakemissie afnemen waardoor de depositie in en verzuring van de omliggende natuurgebieden zal afnemen. De toename van vervuilende stoffen ten gevolge van het verkeer (Nox e.d.) zullen lager zijn dan de vermindering van de stikstofemissie ten gevolge van de landbouw. Ten opzichte van de huidige situatie is daarmee sprake van een verbetering voor de Natura 2000-gebieden.

² Bijdrage landbouw in en rondom landbouwwontwikkelingsgebied Azewijnsebroek aan de stikstofdepositie op en nabij natuurgebieden, Alterra, juni 2009.

4.4 Intensivering en schaalvergroting

In het alternatief van intensivering en schaalvergroting wordt ervan uitgegaan dat in het bestemmingsplan onder voorwaarden een verdere uitbreiding van de agrarische sector mogelijk zal zijn. In dit scenario wordt voorzien dat ongeveer een kwart van de agrarische grondgebonden bedrijven zal omschakelen naar intensieve veehouderij. Op ongeveer tweederde van de intensieve veehouderij bedrijven vindt maximale uitbreiding plaats binnen het bouwvlak. Tevens kan de melkveehouderij uitbreiden. In een worst-case scenario -alle uitbreidingsmogelijkheden worden benut- zal daarmee de ammoniakemissie fors toenemen, ondanks emissie-arme technieken. Er is geen kwantificering gemaakt van de gevolgen voor de depositie op de Natura 2000-gebieden. Echter omdat de huidige achtergronddepositie voor alle gebieden, behalve De Zumpe, de kritische depositiewaarde overschrijdt, kunnen significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden Gelderse Poort, Veluwe, Uiterwaarden IJssel en NSG Hetter-Millinger Bruch niet 100% worden uitgesloten. Kwantitatieve berekeningen zullen deze conclusie niet veranderen.

4.5 Conclusie

Hoewel de hierboven genoemde toenames van ammoniakdepositie mede gezien het aantal bedrijven en de afstanden tot Natura 2000-gebieden procentueel gezien niet erg hoog zullen zijn, is het momenteel toch zo dat er ten aanzien van de depositie in de Natura 2000-gebieden in en rond Montferland sprake is van een overbelaste situatie. Dat betekent dat elke toename van depositie op een Natura 2000-gebied een significant negatief effect kan hebben. Dat met het toepassen van de best beschikbare emissiearme systemen zowel in de bestaande als in de nieuwe situaties de deposities wel kunnen worden beperkt doet hier niets aan af. Afzonderlijke uitbreidingen zullen geen tot een gering effect sorteren maar in cumulatieve zin zijn significant negatieve effecten niet uitgesloten.

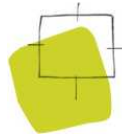
4.6 Mitigerende maatregelen

Op rijksniveau wordt gewerkt aan het Programmatisch Aanpak Stikstof (PAS). Dit betreft landelijke afspraken om de stikstofbelasting van Natura 2000-gebieden te verminderen.

Ten gevolge van alle emissiebeperkende maatregelen en de te voorziene autonome afname van bedrijven is een daling van de emissie te verwachten. Niettemin zullen individuele uitbreidingen van veehouderij bedrijven getoetst moeten worden aan de Natuurbeschermingswet 1998: Per saldo zal er sprake moeten zijn van een afname van de depositie op de overbelaste Natura 2000-gebieden. Hier zal de definitieve PAS-regeling in gaan voorzien.

De maatregelen die in dit kader worden afgesproken zullen voorkomen dat er sprake kan zijn van negatieve effecten in de Natura 2000-gebieden.

De provincie Gelderland werkt aan een provinciale verordening stikstof en Natura 2000 op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wordt in de loop van 2011 aangeboden aan PS. De ver-

ordering maakt de ontwikkeling van agrarische bedrijven mogelijk door het toepassen van ammoniak-reducerende staltechnieken zodat gelijktijdig de ammoniakdepositie in de Natura 2000-gebieden naar beneden gaat. Aan de basis van deze verordening staat een convenant dat de provincie Gelderland, landbouw- natuur- en milieuorganisaties op 20 januari 2011 hebben gesloten over de Gelderse aanpak voor de vermindering van de stikstofuitstoot in Natura 2000-gebieden. In goed overleg heeft de provincie afspraken gemaakt met landbouw- en natuurorganisaties om de uitstoot van stikstof te verminderen.

Onderdeel van de afspraken is onder andere dat er een provinciale ammoniaksalderingsbank komt. Uitbreiding van agrarische bedrijven is dan alleen mogelijk als er per saldo sprake is van een afname van de ammoniakdepositie. Uitbreiding kan dan bijvoorbeeld plaatsvinden als elders een bedrijf stopt en dus daar de ammoniakemissie en -depositie afneemt. Om te garanderen dat de ammoniakdepositie in natuurgebieden daadwerkelijk wordt verminderd, wordt van gestopte bedrijven 70% van de depositie en 15% van de emissie afgeroomd.

Door middel van deze vergunningverlening op basis van de Natuurbeschermingswet en de ammoniaksalderingsbank kan wel gegarandeerd worden dat negatieve effecten in de Natura 2000-gebieden ontstaan.

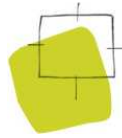
Mocht blijken dat de provinciale ammoniaksalderingsbank er toch niet komt, dan wordt aanbevolen om in ieder geval op gemeentelijk niveau een ammoniakemissiebank op te zetten, waarin de emissiegegevens uit de milieuvergunningen worden beheerd. Bij nieuwe vergunningaanvragen kan dan worden beoordeeld of er op gebiedsniveau sprake is van een toename of afname van de ammoniakemissie. Vervolgens kan dan bij een concreet initiatief op individueel niveau worden beoordeeld wat de gevolgen zijn van dat initiatief voor de ammoniakdepositie in (o.a.) de Natura 2000-gebieden. Een dergelijke ammoniaksalderingsbank is ook voorgesteld in het planMER voor het LOG Azewijn.

4.7 Gevolgen voor het bestemmingsplan

Zodra de provinciale verordening stikstof en Natura 2000 in werking is getreden, kunnen significante effecten op omliggende Natura 2000-gebieden zonder meer worden uitgesloten. Zolang dat nog niet het geval is, worden significante effecten mede voorkomen doordat in het bestemmingsplan de omschakeling van grondgebonden bedrijven naar intensieve veehouderij gekoppeld is aan een voorwaarde omtrent de vermindering van de ammoniakdepositie in Natura2000-gebieden.

Hoewel dus op dit moment in theorie in de worst case situatie niet gegarandeerd is dat er significante effecten optreden in de Natura 2000-gebieden, zal dit een hypothetische invulling betreffen. Hiervoor bestaan de volgende redenen:

1. In de bestaande situatie zijn er op diverse locaties al milieubelemmeringen (zoals geur) die uitbreiding en omschakeling in de weg staan. In het buitengebied komen veel burgerwoningen

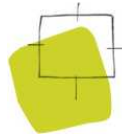

voor die beperkingen opleggen aan de uitbreidingsmogelijkheden van bestaande (intensieve) veehouderijen of omschakelaars.

2. De kosten die gepaard gaan met omschakeling naar intensieve veehouderij wegen veelal niet op tegen de baten. In het verweingsgebied mag de omvang van de intensieve veehouderij maximaal 1 ha bedragen. Verwacht wordt dat de investeringen die omschakeling naar intensieve vormen van landbouw met zich meebrengen niet op een bouwperceel van 1 hectare terug te verdienen zijn (beperkte rendementen). Het is aannemelijk dat voor een goed rendement een grotere oppervlakte voor nodig. Daarbij is in het 'nieuwe' bestemmingsplan Buitengebied etagebouw niet toegestaan.
3. Door de strengere milieuwetgeving zal de trend van de stoppende bedrijven zich blijven doorzetten. Grotere intensieve veehouderijen zijn eigenlijk alleen nog mogelijk in het LOG.
4. Ten opzichte van de voorheen geldende bestemmingsplannen Buitengebied is het aantal agrarische bouwpercelen met ca 100 afgenomen. Veel milieuvergunningen zijn in de planperiode van de voorgaande bestemmingsplannen vervallen en/of ingetrokken.

Daarnaast wordt ook nog verwezen naar de argumenten, die al genoemd zijn op bladzijde 88 t/m 90 van het planMER voor het buitengebied.

Gesteld kan dan ook worden dat verwacht mag worden dat de ammoniakbelasting binnen de looptijd van het bestemmingsplan zal afnemen. Er is daarom geen reden om aanvullende regels in het bestemmingsplan op te nemen.

Bijlage 2: Conclusies Alterra rapport LOG Azewijn

2.3 Conclusies depositieverloop autonome ontwikkeling in combinatie met ontwikkeling LOG

Effect autonome ontwikkeling

Als gevolg van de autonome ontwikkeling zal de gebiedseigen bijdrage (= stal- en opslagmissies van de blijvers in gemeente Montferland en Oude IJsselstreek) dalen met ca. 43 mol N/ha/jr, gemiddeld voor alle natuurgebieden binnen een straal van 10 km rond LOG Azewijnsebroek. In deze autonome ontwikkeling nemen we aan dat een deel van de bedrijven stopt (bedrijven < 40 NGE), een deel van de bedrijven met 30% groeit (bedrijven > 70 NGE) en dat de AMvB Huisvesting en IPPC volledig geïmplementeerd zijn, d.w.z. dat alle stallen in de gemeenten voldoen aan de emissiearme eisen.

Ten opzichte van de totale stikstofdepositie (2750 mol N/ha/jr in 2007) is deze daling zeer gering. Daarmee worden de kritische depositiewaarde voor stikstof op de natuurgebieden niet gehaald. Wel is er sprake van een daling en daarmee draagt het bij aan de verbetering van de milieucondities voor natuur. De afname van de totale N depositie is nog onduidelijk en zal vooral afhangen van hoe de veehouderijsector zich ontwikkelt. Voor de intensieve veehouderij verwacht men in alle scenario's een licht krimp, maar de rundveesector kan mogelijk sterk groeien als gevolg van het wegvallen van het melkquotum. De reductie in de N depositie zal afhankelijk van de ontwikkelingen in de rundveesector met 0 tot maximaal 10% dalen.

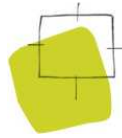
Effect nieuwvestiging op de gemiddelde depositie

Indien het LOG Azewijnsebroek ontwikkeld zal worden en er wordt ruimte geboden voor nieuwvestiging voor 5 tot 15 bedrijven met 2000 biggen, 750 zeugen en 4900 vleesvarkens dan neemt de gemiddelde depositie op de omringende natuurgebieden, bij 15 bedrijven toe met 5 tot 15 mol N/ha/jr. In geval van 5 bedrijven is dit 2 tot 5 mol N/ha/jr. De variatie is afhankelijk van de mate waarin emissiebeperkende maatregelen genomen worden. Er valt geen verschil in de gemiddelde depositietoename in de drie spreidingsvarianten voor nieuwvestiging te constateren.

In combinatie met de reductie als gevolg van de autonome ontwikkeling blijft er dan sprake van een afname van de gebiedseigen depositie omdat de reductie van de autonome ontwikkeling groter is dan de toename van nieuwvestiging.

Effect nieuwvestiging op de lokale belastingen op de dichtstbijzijnde rand van de natuurgebieden (piekbelastingen).

Wel zien we duidelijke verschillen in spreidingsvarianten voor nieuwvestiging wanneer we de piekbelastingen (belasting op de dichtstbijzijnde rand van het natuurgebied). In geval van verspreide ligging is er meer kans op hogere piekbelastingen dan bij de variant geclusterde ligging. In geval van ligging binnen de linten is de kans op piekbelastingen het geringst. In hoeverre piekbelastingen aanvaardbaar zijn is moeilijk te zeggen. Voor de Natura2000 gebieden zal daar naar alle waarschijnlijkheid in de beheerplannen beleid voor gemaakt worden. Momenteel hanteert provincie Gelderland overigens een drempelwaarde van 0,5% van de kritische depositiewaarde voor piekbelastingen op de Natura 2000 gebieden. In geval

deze niet wordt overschreden hoeft geen toetsing in het kader van NB-wet worden uitgevoerd. Daarboven mag geen toename van emissie en depositie plaatsvinden en zal saldering uitkomst moeten bieden. Deze voorlopige beleidslijn is afgestemd met LTO en GMF maar nog niet door de RvS getoetst (schriftelijke med. Provincie Gelderland) en geldt alleen voor Natura 2000 gebieden.

Slotconclusie:

Ter bescherming van de voor stikstofdepositie kwetsbare natuurgebieden rondom het Azewijnsebroek is het van belang om de stikstofdepositie te laten dalen. Deze daling kan in de autonome ontwikkeling met het huidige generieke beleid gerealiseerd worden als we kijken naar de gebiedseigen bijdrage. Voorwaarde is wel dat een deel van de bedrijven in de toekomst stopt en dat alle bedrijven gaan voldoen aan de AMvB huisvestingsnormen en IPPC richtlijnen. Het is belangrijk dat de gemeenten daar op sturen en handhaven (bijvoorbeeld intrekken in geval van stoppen). Een deel van de reductie die daarmee wordt bereikt, biedt ruimte voor nieuwvestiging van 5 tot 15 bedrijven in de LOG Azewijnsbroek. Om piekbelastingen op de omringende natuurgebieden te voorkomen is het aan te bevelen om de eisen voor emissiearme technieken aan te scherpen tot wat maximaal mogelijk is (bijvoorbeeld met luchtwassers) en de vestiging van deze nieuwe bedrijven te laten plaatsvinden in de aangewezen linten of clusters.